

RĂZBOIUL, ARTA ZEILOR ȘI A EROILOR

**UNIVERSITATEA DIN CRAIOVA
FACULTATEA DE LITERE
SOCIETATEA DE STUDII CLASICE DIN ROMÂNIA,
FILIALA DIN CRAIOVA**

RĂZBOIUL, ARTA ZEILOR ȘI A EROILOR

**Lucrările colocviului internațional
RECEPTAREA ANTICHITĂȚII GRECO-LATINE
ÎN CULTURILE EUROPENE**

Ediția a VIII-a

CRAIOVA

28 mai 2016

**Volum îngrijit de
Mădălina STRECHIE**

**Editura Universitaria
Craiova, 2016**

Copyright © 2016 Editura Universitaria
Toate drepturile sunt rezervate Editurii Universitaria

Descrierea CIP a Bibliotecii Naționale a României
Războiul, arta zeilor și a eroilor / vol. îngrijit de Mădălina Strehie. –

Craiova : Universitaria, 2016

Conține bibliografie

ISBN 978-606-14-1054-5

I. Strehie, Mădălina (ed.)

355.01

Coperta I - Mozaic roman (Arhiva foto personală)

Coperta IV - Brățară dacică (Arhiva foto personală)

CUVÂNT ÎNAINTE

Ediția a VIII-a a colocviului nostru a propus cadrelor didactice din mediul universitar, cercetătorilor, doctorilor, doctoranzilor din domeniul umanist, al științelor sociale și al științelor militare **tema războiului în lumea greco-romană**. Aceasta a putut fi tratată din perspectivă istorică, artistică, militară, literară, mitologică, filosofică, lingvistică, traductologică, onomastică, comunicațională, sociologică, juridică, mentalitară, religioasă etc.

Am propus această temă sub semnul lui Mars, dar și al lui Ares și al Athenei deoarece lumea antică greco-romană a cunoscut numeroase conflagrații de proporții, unele mondiale, care au schimbat lumea implicată pentru totdeauna. Marile epopei greco-latine (dar nu numai) sunt de fapt inspirate sau cronici ale unor războaie. De asemenea, pacea este o temă adiacentă temei propuse de această ediție, fără pace, războaiele antichității greco-latine nu ar fi avut miză.

Grecii au inventat primii și în acest domeniu al științei militare, dacă ne gândim numai la cuvintele *strategie* și *polemică*. Nu întâmplător terminologia militară conține mulți termeni de origine greacă. Zeii grecilor duc războaie între ei, sau sunt protectorii uneia sau alteia din taberele oamenilor care se confruntă. Unii dintre zeii grecilor sunt foarte cruzi, cum este Ares, alții confecționează arme, Hefaistos, iar Athena este zeița înțelepciunii și a războiului, dar al războiului inteligent bazat pe stratageme.

Marii eroi greci, și nu numai, au fost în primul rând războinici desăvârșiți, *Iliada* fiind și teatrul lor de operații. Tot grecii au dus pentru prima dată războaie neconvenționale cum au fost colonizarea și lupta pentru hegemonie, (lupta pentru sfere de influență). Prin Sparta, arta războiului a ajuns politică statală și mentalitate a elitelor dominante.

Romanii au multiplicat modelul spartan la nivel mondial, transformând războinicii grupați în ordinul ecvestru în guvernul roman. Romanii au dus mai multe tipuri de războaie: de cucerire, economice, secrete, psihologice - chiar prin Romanizare, dar și sociale și civile.

Eneida este cronica războiului eroului troian, Eneas, dar și manifestul militarismului roman.

Mars, zeul roman al războiului, este părintele fondatorului Romei și totodată zeul războiului planificat, organizat, inteligent, cu legi și disciplină, în care pacea favorabilă învingătorului este scopul final, nu întâmplător Roma a creat PAX ROMANA.

Armatele, liderii militari, armele, tehnica, tactica și arta militară a fost pentru romani priorități ale politicii de stat, stat devenit unul mondial

pentru o perioadă însemnată de timp. Nu întâmplător marii lideri politici ai Romei Antice au fost cei mai mulți și generali, care au dus *bella externa*, dar și *bella intestina*.

Simbolurile militare, fie că este vorba de bestiar, fie că este vorba de însemne militare, nu au fost nici ele ocolite de cercetarea tuturor celor interesați de tematica propusă.

Contribuțiile participanților la ediția a VIII-a a colocviului nostru, ediție desfășurată sub semnul zeilor *Mars*, *Ares* și *Athena*, tratează fenomenul războiului, al eroilor și a consecințelor conflictelor și implicarea actorilor lor, din perspectiva domeniilor de cercetare ale fiecăruia dintre participanți.

Acest volum al lucrărilor ediției a VIII-a a Colocviului internațional **RECEPTAREA ANTICHITĂȚII GRECO-LATINE ÎN CULTURILE EUROPENE** este dedicat *ARTE ET MARTE*, tratând războiul dintr-o perspectivă multidisciplinară.

Fie că a fost vorba de războaie mondiale, fie că a fost vorba de războaie personale, fie că a fost vorba de războaie civile, fie că a fost vorba de războaie de legendă, fie că a fost vorba de tratate militare, de armele fizice și psihice ale războiului, fie că a fost vorba de *ius belli*, fie că a fost vorba de implicațiile religioase ale războiului, fie că fost vorba de lingvistica militară, fie că a fost vorba de eroi și lideri politico-militari toate contribuțiile lucrărilor ediției a VIII-a oferă noi valențe științifice artei lui Marte.

Mădălina STRECHIE

NOTĂ

Autorii lucrărilor cuprinse în acest volum își asumă responsabilitatea integrală pentru paternitatea, originalitatea și calitatea științifică a lucrărilor proprii.

A CONTRIBUTION TO STUDY ABOUT THE DEFENSIVE AND THE OFFENSIVE WEAPONS OF ANCIENT GREEKS

Panagiotis ASIMOPOULOS
HELLENIC MILITARY ACADEMY, GREECE

ABSTRACT

The diachronic presence of military activities in polyhedral manifestations related to the everyday life of the ancient Greek world is inextricably interwoven with incomparable values and fundamental ideals.

From this perspective the legendary quote of Heraclitus, known as “the Obscure Philosopher”: «Πόλεμος πάντων μὲν πατήρ ἐστὶ πάντων δὲ βασιλεύς, καὶ τοὺς μὲν θεοὺς ἔδειξε τοὺς δὲ ἀνθρώπους, τοὺς μὲν δούλους ἐποίησε τοὺς δὲ ἐλευθέρους» (“War is the father and king of all, and has produced some as gods and some as men, and has made some slaves and some free”) presents a remarkable, dual function and incredible range: on the one hand it justifies the excellent frequency of war engagements as established practices that bridge political or economic demands and deliberately affirm the ruthless imposition of expansionary policies by more powerful states; on the other hand it highlights the authentic worship and the devoted involvement of distinguished scholars in the impressive palimpsest of strategy.

This paper focuses on the elementary analysis of the main ancient Greek defensive weapons (shield, breastplate, helmet, greaves, gorget) and the offensive ones (javelin, sword, dagger, kopis, xyston, spear, bow, sling). Furthermore, we illustrate the admirable creativeness and the original passion of Greek warriors for achieving unique successes, not only on the voracious battlefield, but also in any artistic – peaceful expression.

KEYWORDS: *Greeks, weapons, defensive, offensive.*

1. Introductory remarks

The excellent military training[1] was a key pillar in the multifaceted development of ancient Greeks. In inter-regional and diachronic level the war conflicts presented extreme frequency and unique intensity. Those parameters testified that the essential nuance of social culture[2] was purely martial, since in the Greek literature inspirations (Homer, Thucydides) the war was considered to be the driving force of the universal creation[3].

But also modern scholars and distinguished researchers have dealt thoroughly with the conducting circumstances of battles. Victor Davis Hanson utilized reliable historical sources and avoided questionable suppositions in order to describe real experiences of Greek hoplites[4]. Runciman analyzed the wartime spirit elaborately and formulated its four characteristic principles[5]:

(I) every city state should demonstrate readiness for war; (II) the dead warriors obtained eternal reputation, as the next generations always used to mention them with incomparable honor; (III) generous offerings to gods followed the successful result of any armed fighting; (IV) the combatant's heroism and decisiveness insulated him from stigmatization and disapproval of his social milieu.

In addition, the arts have played a catalytic role in the complete enlightenment of the war scenes, seeing that the evolutionary phases concerning the defensive weapons and the offensive ones, as well the constantly increasing demands of the military operations[6] were displayed vividly.

2. Defensive weapons

The intended protection of fighters' physical integrity and the constructive repulsion of enemies' dangerous strikes were achieved by the crucial presence of defensive weapons.

2.1. Breastplate (ὁ θώραξ)

In archaic times the bell-shaped brassy breastplate dominates. It is worn over a short tunic that protects from possible wounds and the high temperature (the battles were carried out from mid-spring to early autumn). It is consisted of two plates, one for the chest and the other for the back assembled tightly by straps on the shoulders and on the sides, with engraved or relief performance of body anatomy. The lower end of that extremely heavy breastplate directs

A CONTRIBUTION TO STUDY ABOUT THE DEFENSIVE AND THE OFFENSIVE WEAPONS OF ANCIENT GREEKS

lightly outwards for better protection from the spears, whilst metal sheets or leather strips are added later and enable comfortable movements.

In the 6th century BC a flexible breastplate appears. It is made by successive layers of linen fabric with thickness of 5 centimeters (*ὁ λινοθώραξ*) or leather and metal (*ἡ σπολάς*). Its structure is the following: (I) the main part covers the trunk to the loins; (II) the gorget is sewn on the shoulders and secures them and the neck; (III) the two epaulets are connected at the chest; (IV) the wings made of leather are attached to the lower edge of the chest. It is a cheap armor preferred especially by the lower social strata.

During the 5th century BC the “complex” breastplates has a great expansion. They are partially or completely scaly, whereas their linen is coated by brass plates.

It is remarkable that the Macedonians use hemithoraxes covering only the front side of the chest, while leaving uncovered the warrior’s back. In this way Alexander the Great discourages his soldiers from being coward or deserters.

2.2. Helmet (*ἡ περικεφαλαία*)

The helmet keeps the fighter’s head and neck intact from enemy arrows. It is manufactured from canine skin (*ἡ κυνέη*) and iron or brass, lined with leather or felt.

The prevailing types of helmet are:

(1) the Corinthian helmet: the oldest kind is used to a great extent by the Greek hoplites of the phalanx (8th – 5th centuries BC), although it limits considerably their hearing and sight. It has a single form and is composed of a metal sheet that covers the neck; in addition it is connected at the frontal part of face and presents two holes for easier eyesight. On its ends there are bores for fastening the liner. However it doesn’t carry a lattice or an anti-vibration internal system; so bruises on the head are a usual adverse symptom.

The crest (*ὁ λόφος*) aims at reducing the intensity caused by the enemies’ strong strikes, while it gives prestige. It is an additional metal part, with feathers